

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: 1. Del : 1812-42

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "1. Del : 1812-42", i Heiberg, Johanne Luise: *1. Del : 1812-42*, udg. af AAGE FRIIS ; ELISABETH HUDE ; ROBERT NEIENDAM ; JUST RAHBEK , 1944, s. 66. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibfr05val-shoot-idm139983404551776/facsimile.pdf> (tilgået 10. maj 2024)

Anvendt udgave: 1. Del : 1812-42

stundommen med hende havde alt været nogen Tid, men nu vilde Ulykken, at samme Præst fandt min Moder smuk, som hun ogsaa efter Alles Sigende, der havde kjendt hende i hendes Ungdom, skal have været. Og nu misbrugte denne Mand sin Stilling ved hyppigere og hyppigere i deres anaomne Læretimer at overfalde hende med en Kær, der antog en saadan Character, at hun følte Nødvendigheden af at fortælle min Fader om hans Opførsel og erklære, at hun ikke mere turde indfinde sig til Læretimerne. Herover blev min Fader aldeles rasende, før hen til Præsten, og den Scene, som nu forefaldt imellem dem, endte med, at min Fader pryglede ham saaledes igjennem, at Præsten tilkaldte Politiet, og min Fader blev arresteret. Der udspejndt sig en Retsag om det Passerede, som dog endte uden synderlig Ulempe for min Fader, da man ønskede saa meget som muligt at neddykke den hele Sag. Men saaledes gik min Moder glip af, hvad der havde været hendes høieste Ønske, at blive døbt og optaget i det christne Samfund. I hendes Hjerte maa denne Undervisning i den christne Tro dog have slaaet Rod, thi af saa Mennesker har jeg saa ofte hørt Christi Navn nævnet som af hende lige indtil hendes sidste Dage. Og i Samtalens Løb med os Børn mindede hun os ofte om Herrrens Gang paa Jorden, hvorimod der udtalte sig hos hende en fornelig Afsky for alle Jøder. I de allersidste af hendes Leveaar mærkede jeg stundom i hendes forblæmmede Tale, at noget Vigtigt trykkede hendes Sind, og det gik da op for mig, at hun af en vis Undsælselse ikke turde udtale, hvad dette var, men at Sukket gjaldt, at hun ikke ved sin Død kunde komme i christen Jord. Jeg talte derfor hemmeligt med en af vore Præster, som jeg stod i Venskabsforhold til, om det ikke endnu kunde lade sig gjøre at forberede hende til Daaben. Han raadede mig til min Sorg at opgive dette. Han sagde: „Deres Moder er over 80 Aar, kan ikke løse eller skrive; tro mig, det er nu for silde.“ Aldrig er jeg gaaet bort mere bedrevet efter nogen Samtale end efter denne.

CONFIRMATIONEN.

Nielsen havde ytret det Ønske, at man vilde tildele mig Julies Rolle i Shakespeares „Romeo og Julia“. Han selv spillede Romeo. Der var Andre, som ogsaa gjorde Fordring paa denne Rolle, hvem ved jeg ikke, og det lod til at være forbunden med nogen Vanskelighed for ham at sætte sit Ønske igjennem. Rollen blev imidlertid tildelt mig, og Stykket var bestemt til at gaa strax i Begyndelsen af næste Saison.

Jeg var nu 15^{1/2} Aar, og der skulde tænkes paa min og min Søsters Confirmation. For ikke at blive for meget forstyrret af Theatertjenesten

valgte Sommeren til at gaa til Præsten. Vi bleve da meldte til Præsten i vor Sogn. Var der Nogen, der trængte til et fornuftigt christeligt Ord, da var det tilvisse os stakkels Børn, der vare saa uvidende om denne læstelige, guddommelige Lære, som det vel var muligt for Børn, der leve i et christent Land. Desværre rammede det Uheld os, at den geistlige Mand, der var sat til dette Hverv, havde en saa anstodelig Maade at bibringe os dette paa, at denne saa vigtige Akt næsten gik spurlost hen for os og kun blev betragtet som en Ceremoni, der skulde og maatte foretages. Hvad der ogsaa drettede mig i den Tid, jeg gik til Præsten, var, at jeg paa samme Tid indendroede Julies Rolle, som jeg udførte tre Uger inden min Confirmation. Herimod gjorde vel Præsten nogen Indvending, men fandt sig dog deri, gik selv hen for at se min Julie og var fuld af Lovtaler over den. Det Bifald, jeg i denne Rolle vandt, skyldtes vel især min Ungdom, thi en sextensarig Pige kan umuligt løse denne Opgave. Imidlertid rostes jeg i Bladene for min fine Tankesomhed — en Roes, der gjorde mig meget fore- 15
 Jegen, thi denne fine Tankesomhed var aldrig kommen indenfor mine Tanker. Imidlertid gav denne Fremstilling af Julie paa dette Tidspunkt, i Forening med min i senere Aar givne Fremstilling af samme Rolle, Anledning til Kirkegaard's Artikel i „Fædrelandet“: „Krisen og en Krise i en Skuespillerindes Liv.“ (som jeg senere kommer tilbage til). Jeg spillede dengang Julie som et Barn, der synger en dejlig Sang uden at kjende til Noder. Jeg følte en hornlig Glæde over at udsige de dejlige Tanker og gav mig hen, ikke anende Vanskelighederne ved Opgaven. Jeg bærer af min Phantasi, min Følelse, og man lagde i mit Spil, hvad mig ubevidst maaske isa' deri, men som jeg ikke havde gjort mig Rede for. Nielsen, der spillede Romeo, sagde, 25
 at han var meget henrykt over at spille med sin unge Julie.

Jeg vilde virkelig i høj Grad have været modtagelig for Evangeliets Lærdomme, dersom de vare bleve mig meddelte med Kraft og Alvor; men desværre — dette var ingenlunde Tilfældet. Flaa Spøg og upassende Bemærkninger blandedes ofte ind i Undervisningen, saa at jeg, der fandt dette 30
 stodende, endog følte mig befriet til at give min Utilfredshed hermed tilkjende, saaledes at Præsten gjorde mig den Ære, da vi en Dag vare ene, at gjøre Undskyldninger for sin Methode. „Men,“ lagde han til, „helt Spøg er man nødt til at blande ind med, ellers falde alle Ungerne i Søvn.“ Da Tiden, hvori vi bleve forberede, var omme, skulde der bestemmes, i hvilken 35
 Orden vi skulde staa paa Kirkegulvet. Da kaldte han mig en af de sidste Gange ind til sig og sagde, at nu skulde han og jeg i Forening bestemme, i hvilken Orden vi skulde staa paa Kirkegulvet. Ja, det lyder utroligt, men det er sandt. Dette behagede mig ingenlunde, thi jeg havde Takt nok til at finde det meget upassende, at jeg her kom paa Raad med; og jeg var gan- 40

ske udsælig for de andre Børn, der imidlertid i et andet Værelse ventede
 deres Døgn og godt havde gjennekskuet, i hvilken Hensigt han og jeg var
 ene sammen, hvorfor de ogsaa flokkedes om mig, da jeg atter kom ud fra
 ham, for at jeg vilde staa ovenst paa Kirkegulvet. Med en oprigtig Ydmyghed
 svarede jeg, at dertil var jeg dog altfor uværdig. Jeg blev da efter hans
 Villie den Tredie i Rækken. Dagen kom, og vi aflagde vort Løfte for Gud —
 et Løfte, hvis Betydning han ikke havde formaaet at gøre os klar. En natu-
 rlig holdelig Stemning og en ærbødig Aandse om Vigtigheden af dette Øie-
 10 blik fulgte mig til og fra Kirken; men noget tydeligt Begreb om hele denne
 Handling havde jeg ikke. Om Aftenen kom efter Sluk og Brug flere Be-
 kjendte og Venner for at lykønske os. Ogsaa Heiberg og hans Moder kom
 og bragte os Caver i Anledning af Dagen. Heiberg forenede mig et meget
 smukt Guldkors med blaa Amethysten og sin Søster Amalie en Ring med
 15 Granater. Min Gave var saa paaafaldende bedre end hendes, at den god-
 modige Pige siden kom til mig og sagde: „Du veed, at jeg aldrig misander
 dig Noget, men denne Forskjel har rigtignok bedrevet mig.“ Og virkelig
 var det et rørende Træk hos hende, at hun ellers aldrig følte nogen Smerte
 over, at jeg blev foretrukket, men glædede sig oprigtigt over, hvad Gud der
 20 medte mig. Hvorfor hun just denne Gang følte Smerte, har jeg aldrig ret
 kunnet forståa. Heiberg og hans Moders Besøg i vort ringe Hjem hin Aften
 satte mig i stor Forlegenhed, og jeg var bogstaveligt i Feber, til de atter
 vare borte. Jeg har ondt ved at sige, hvori egentlig denne Forlegenhed be-
 stod. Det var vel, fordi jeg skammende mig ved Al i dette Hjem, hvilket i
 25 Grundten var stygt og ukjærligt af mig. Ogsaa Hermanes Nærværelse hin
 Aften bidrog ikke lidt hertil; især da ogsaa han lagde sin Forlegenhed i sine
 Løst Crød for Dagen, at han kort efter gik og først kom tilbage, da han
 kunde formode, de vare borte.

Jeg var altsaa nu en voksen, confirmeret Pige. Da min Søster Amalie og
 30 jeg havde kjærligt givet hinanden det sidste Kys til Gudst, begyndte mine
 Tanker at begive sig hid og did paa deres usalige Veie. Hvad vil nu ske?
 tænkte jeg med Skræk. Vil Herman nu bryde sin Taushed og formelig be-
 gjære min Haand? Jeg vil det ikke, — men hvorfra hente Mod til dette
 Afslag — og hvad vil følge derpaa? Jeg bad nu inderligt til Gud, at han
 35 vilde hjælpe mig stakkels Børn, jeg bad, indtil den milde, velgjørende Søvn
 lukkede mine trætte Øjne og bragte mit bankende Hjerte til Rø:

Det Børn, der synes mest forladt,
 Gud Fader selv vil bevare:
 Han sender i den stille Nat
 40 Til Jorden sin Engleskare.

De spræde deres Vinger ud,
 Naar alle Øine sig lukke.
 Selv væger hete Verdens Gud
 Ved Skabningens store Vugge.

Ingemann.

„ELVERHØJ“.

Frøderik den Sjettes Datter Vilhelmines Formøling var bestemt til November Maaned (1823). Heiberg var anmodet om at skrive et Stykke, som i den Anledning skulde gives i det kongelige Theater, og hun skrev sin „Elverhøj“. Heri skulde jeg udføre Agnete. Da det var en versificeret Rolle, 10
 had Nielsen mig komme til sig, for at hun kunde vejlede mig heri. Saa snart Herman hørte dette, blev han rent ude af sig selv og forbad mig paa det Strengeste at indfinde mig hos Nielsen, hverken med denne eller nogen anden Rolle. Hvad skulde jeg nu gjøre? Det vilde have været en uheldig Dristighed at sige til Nielsen, at jeg ikke søkede den Hjælp, han af Godhed 15
 tilbød mig. Ogsaa min gamle Lærer, Lindgreen, vidste jeg, vilde tage det meget ildt op, om jeg gik til Nielsen og ikke til ham med Rollen. Jeg opsatte derfor at gaa til Nielsen fra Døg til Døg, indtil han en Aften kom til mig paa Theatret og spurgte mig: „Hvad det skulde betyde, at jeg ikke kom til ham? - - Kom nu i Morgen Formiddag, inden Prøven paa Stykket“, til- 20
 føiede han, „det er den høie Tid.“ Jeg gik da næste Morgen til ham med et tungt Sind. Da jeg gik fra ham for at begive mig til Prøven af Stykket, faldt Veien gennem Lille Kongensgade. Her stod Herman med Et for mig. Bleg, med sitrende Læber kunde han knap tvinge disse Ord frem: „Hvor kommer du fra?“ — „Paa Nielsen,“ svarede jeg frimodig men angstelig, 25
 thi jeg saae, i hvilken Tilstand han var. „Farvel,“ udbrød han, „mig ser du aldrig mere!“ og han forsvandt hurtigt bag det første Hjørne. Med hvilket Sind og i hvilken Stemning jeg prøvede hin Dag, veed kun Gud. Jeg troede virkelig, at han var gaaet lige fra mig for at bereve sig Livet. Paa Prøven kom Lindgreen hen til mig og var vred og spydig, fordi jeg ikke havde været hos ham med Rollen, men tyede til Andes Hjælp. Ogsaa Heiberg spurgte mig, hvorfor jeg var gaaet til Nielsen med denne Rolle: „Han har lært Dem at deklamere den“, sagde han, „havde De fulgt Deres egen Følelse, var det blevet søget bedre.“ Saaledes havde jeg gjort Alle imod ved dette Skridt. Næste Døg fik jeg et Brev fra Herman, der var mere hesindigt end 35
 hans Opførsel paa Gaden. Han kom om Aftnen saa bleg og bedrøvet, at han atter forskrækkede mig, og nu paafulgte en af disse Forsoningssæener,